

Financiële verantwoordelijkheid voor behandeling mag niet bij arts liggen

Publiek debat moet vaststellen of patiënt of belastingbetaler de doorslag geeft

Sjaak Wijma en
Mark van Bergen

In de discussie over bestuurbaarheid van ziekenhuizen wordt veel gesproken over structuur, governance, het overbruggen van de kloof tussen ziekenhuismanagement en medische staf.

De bestuurder vindt dat dokters arrogant zijn, een solistische koers varen en elkaar te allen tijde de hand boven het hoofd houden. Ze zijn niet betrokken bij het bedrijfs-economische reilen en zeilen van de organisatie, behalve als ze de inkomensdiscussie moeten voeren. Ze verschuilen zich achter het patiëntenbelang en vermeende professionele autonomie.

Dat is begrijpelijk omdat de bestuurder vanuit maatschappelijk oogpunt — via de politiek, de media, de verzekeraars — kostenbewust en efficiënt om moet gaan met publieke middelen. Tegelijkertijd dient ook nog het risico van medische incidenten gemanaged te worden, iets waar bestuurders voor verantwoordelijk worden gesteld. Handhaven van protocollen lijkt hierbij uitkomst te bieden. Om grip te krijgen op de eigen, complexe organisatie, kiezen bestuurders steeds meer voor gedecentraliseerd management in resultaatverantwoordelijke eenheden. Het resultaat wordt uitgedrukt in financiële parameters.

Artsen moeten zich financieel verantwoorden tegenover het ziekenhuis, en via deze organisatie tegenover de verzekeraar en de politiek. Diezelfde politiek is gekozen door de in meerderheid gezonde Nederlander. In de spreekkamer is die partij echter niet vertegenwoordigd. Daar wordt de arts afgeroepen door de individuele patiënt die vraagt naar de beste zorg. En daarbij telt op dat moment de maatschappelijke verantwoording voor de gemaakte kosten (de gevraagde diensten) niet meer mee. In deze discussie wordt verwijzing naar protocollen niet geïmagineerd.

Hier ligt voor de arts, maar feite-

Hippocrates weigert een schenking van de Perzische koning.

Ets van Urbain Massard, naar een schilderij van Anne-Louis Girodet

Protocollen Patiënten

- Verantwoordelijkheid voor kosten en veiligheid bij bestuur ziekenhuis
- Artsen moeten zich daarom financieel verantwoorden
- Patiënten willen beste behandeling, geen protocol
- Artsen vinden dat ze niet op kwaliteit maar op gemaakte kosten worden afgerekend
- Zij zien hun positie in de relatie met patiënt bedreigd

lijk ook voor de maatschappij, een onrechtvaardige keuze. De arts heeft gezworen (Hippocrates) voor de individuele patiënt het best mogelijke te doen. Hij voelt zich verplicht om zich te verantwoorden tegenover de zieke patiënt. De maatschappij eist dat ook van de individuele arts. Denk bijvoorbeeld aan de opkomst van de ranglijsten van instellingen en individuele artsen.

De maatschappij eist echter ook dat de dokter zich in financiële zin verantwoordt en wel tegenover de gezonde belastingbetaler. De overheid steekt in op regie en verantwoordelijkheid van de ziekenhuisbestuurder en de verzekeraar. Art-

sen interpreteren dit als een bedreiging van hun positie in het primaire proces. Zij dreigen hiermee hun verantwoordelijkheid te verliezen. Daarmee loopt de (potentiële) patiënt een risico, maar daarmee ook de maatschappij.

Alvorens de financiële verantwoordelijkheid voor uitkomsten van het behandelproces leidend te maken en bij de arts neer te leggen, dient de maatschappij een heldere keuze te maken. De premiebetalende verzekerde moet bepalen op welke basis hij de kwaliteit en de prijs van het medisch handelen van de arts beoordeelt. Deze discussie moet als publieke debat gevoerd worden wanneer de

overheid namens de verzekerde het verzekeringspakket samenstelt. Dat is niet iets wat in de spreekkamer kan gebeuren wanneer de zieke patiënt, zittend tegenover de arts, hem vraagt te kiezen voor het onbegrensde diagnostisch en therapeutisch arsenaal.

.....
Dr. Sjaak Wijma is gynaecoloog en bestuurslid van de coöperatie van vrij gevestigd medisch specialisten van het Martinziekenhuis te Groningen. Drs. Mark van Bergen is eigenaar van Moveer Consult en adviseur op het gebied van change en teamperformance.

